

Iki jöhit

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

Iki jöhit IKI JÖHIT

Sionizme garşy çykýan jöhit intellektuallarynyň arasynda, belki-de, iň meşhury bolan Norman Finkelşteýn bilen Garward uniwersitetiniň hukuk fakultetiniň iň «esasy» professorlaryndan radikal sionist Alan Derşowisiň (hakykatda ony gäbazan Epşteýniň aklawjysy bolandygy bilen tanaýarys) iň soňky çekişmesinde öňe çykan pursatlardan birinde «wagtyň geçmegi» (срок давности) düşünjesinden söz açyldy. Hakykatdanam juda täsindi...

Derşowis palestinalylaryň indi üstünden 75 ýyl geçen ýer oňuşmazlygyndan el çekmän oturmalarynyň dogry däldigini, bosgun bolup ýaşandan «Edil özüniň Polşadaky pogromlardan gaçyp ABŞ-na gelen ata-babalary ýaly» palestinalylaryňam giden ýurtlarynyň raýatlygyna girmekleriniň gerekdigini aýtdy.

Gepiň keltesi, sözünü «Geçiň indi şu ýer dawaňyzdan...» diýmäge getirdi.

Biziň ýurdumyzda-da şeýle pikir edýän, genosidçi Ysraýylyň ýer basyp almalarynyň üstünü şeýdip örtmek isleýän «kolonial intelligentsumak» hetdini tanamazlar ýok däl. Diňe kolonial

intelligensumaklar däl, şeýle pikir edýän syýasatçylaram bar. Ýogsam bolmasa watanyňy goraýan gazaly raýatlara «terrorçy» diýerlermidi?

Norman Finkelşteýn ýer dawasy boýunça «wagtyň geçmegi» düşünjesi bilen prinsipial taýdan alanda özüniňem ylalaşýandygyny aýdyp, başyny başlan jogabyny şeýle dowam etdirýär: *«Bu düşüňjä birinji gezek Arnold Toýnbiniň «Taryh hakydasy» kitabynda gabat gelipdim. «Jöhitleriň Palestinadaky ýer dawasy boýunça oňşuksyzlyklaryň wagtynyň geçendigini aýdyp bilerismi? Hernäme-de bolsa bu oňşuksyzlygyň düýbi iki müň ýyl mundan oň başlaýar» diýýär. Häzirem iki müň ýyl mundan oň bolanlardan ötri Günbatar Şeriada we Gazada ýer dawasyny edýän birgiden ysraýylly bar. 2000-3000 ýyl mundan oňki döwre esaslanýan dawanyň «wagty geçmeýärmí» eýse?..»*

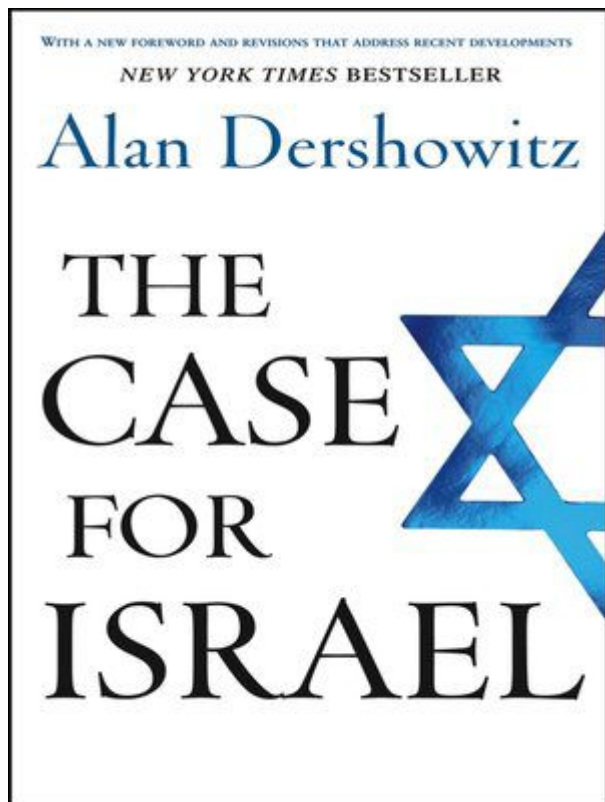
Nädip?

Finkelşteýn diňe wyždanly intelligent hem däl eken, ol şol bir wagtyň özünde ýiti jedelkeş eken, özem uran ýerini seksen iki togsan çüýleýänlerden.

Şuňa meňzeş argumenti wagtynda Edward Said hem ulanypdy. «Sionistleriň palestin topraklarynda taryhy hak-hukugy bolup bilermi?» soragyna jogap hökmünde şeýle diýipdi: *«Elbetde bolup biler. Emma bu ortadaky ýeke pikir ýa esasy pikir däl-ä, bu diňe orta atylýan pikirlerden ýekejesi. Gürrüňsiz, araplaryň mundan has uly pikiri bar, sebäp olar Palestinada taryhyň dürli döwürlerinde has köp wagtlap ýaşady. Eger palestin ýurdunyň taryhyna seretseňiz, jöhitleriň jemi alanda bary-ýogy 200-250 ýyl şol ýerde ýaşandygyny görersiňiz».*

Finkelşteýn bilen Derşowis birinji gezek jedele girenokdy. Olar 2003-nji ýylda hem «Democracy Now» telegepleşiginde garşy-garşy gelipdiler.

Şol gepleşikde Finkelşteýn Derşowisiň «The Case for Israel» kitabtnda birnäçe ýerde faktlary ýoýýandygyny öňe sürüpdi we aýdan sözüni delillendirip birnäçe subutnamany orta atypdy.

Munuň deregine Derşowis näme edendir öýdýärsiňiz?

It masgarasy bolandygy üçin uniwersitetden öz arzasyny ýazyp işden çykady elbetde. Pälazan sionist bolandygy üçin özüne gelişýän zady, ýagny duşmançylyk etmegi saýlady. Duşmançylyk sözi juda bärden gaýdýar, arassa müptezellik (bihaýalyk) etdi. Hawa, ylmy jemgyýetçilikdäki agramyndan peýdalanyp, Finkelşteýni işleýän ýokary okuw jaýynda işinden çetleşdirmek bilenem çäklenmedi, Finkelşteýniň «Holokostyň» jebrini hut özi başdan geçiren enesiniň aslynda nemes faşistleriniň şugulçysydygyny aýdyp, aýylganç töhmet atmaga-da utanmandy...

Norman Finkelşteýn gatnaşan telegepleşikleriniň birinde şunuň bilen baglanyşykly täsin gürrüňi diňleýjileriniň dykgatyna ýetiripdir:

Derşowis bilen Nýu-Ýork restoranlarynyň birinde gabatlaşypdyr, öňden biri-birini tanaýandyklary üçin az wagtlygam bolsa bir stolyň başynda oturypdyrlar. Şonda ol Derşowisden «Nädip enem hakda beýle zatlary aýdyp bildiňiz?» diýip soranda, olam «Senem meniň faktlary ýoýandygymy aýtdyň-a...» diýip jogap beripdir.

Ikisi-de jöhit, yöne biri wyždanly, ar-namysly, mertebeli adam, beýlekisi hapalygyň jisime öwrülen görnüşi.

Salih TUNA.

«SABAH» gazetini, 10.04.2024 ý. Publisistika